

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

SEMINÁŘ K AKTUÁLNÍM OTÁZKÁM FORMOVÁNÍ SOCIÁLNÍ STRUKTURY PRACOVNÍKŮ V ZEMĚDĚLSTVÍ

Ve dnech 21.—23. 3. 1984 uspořádal výbor Sekce sociologie venkova Československé socialistické společnosti při ČSAV seminář k aktuálním otázkám formování sociální struktury pracovníků v zemědělství. Na semináři bylo předneseno 16 referátů a na všechny navazovala bohatá a podnětná diskuse. Ústřední referáty připravili a přednesli pracovníci ÚRŘP Praha, pracoviště Brno, doc. dr. A. B u r i a n, CSc., ing. J. K o l á ř, CSc. a ing. dr. J. H o l e č e k. Jednalo se o sociologické problémy formování sociální struktury pracovníků v československém zemědělství, o vývoj stavů pracovníků a jejich struktury v perspektivě do roku 2000 a o vzdělanost a její zvyšování v populaci činné v zemědělství.

Kromě hlavních referátů byly předneseny další referáty, zachycující formování sociální struktury z různých hledisek. Reprezentovaly výsledky výzkumů dosažených ve VÚEZVŽ Praha, VÚEPP Bratislava, Ústavu pro výzkum kultury Praha, IHE Praha a ÚFS SAV Bratislava.

Na semináři bylo konstatováno, že sociálně ekonomické přeměny vesnice a zemědělství patří k nejvýraznějším, které se uskutečnily v období poválečného socialistického rozvoje Československa. Dosavadní poznatky výzkumu signalizují základní tendence. Za prvé je to vytváření a rozvoj materiálně technické základny pro přestavbu zemědělství na socialistickém základě. Za druhé je to hledisko rostoucí smíšenosti obyvatelstva vesnice, vyznačující se v současné době vysokým podílem trvale bydlících občanů, činných mimo zemědělství. Tuto skutečnost provází zvýšená mobilita lidí i zánik tradiční izolovanosti vesnice od města. Za třetí jsou to změny ve struktuře sídelní sítě, jakož i kvalitativně nové podmínky materiálního a kulturního života venkovského obyvatelstva. Všechny tyto změny se finálně promítají do změn v životní úrovni a ve způsobu života.

Vedle neantagonistických třídně sociálních rozdílů existuje v socialistickém zemědělství celá řada rozdílů a nerovností různého původu, různé síly a různého společenského významu, které jsou spjaté s hlavními životními, výrobními, ekonomickými a sociálními činnostmi a procesy. K sociální struktuře socialistického zemědělství je nutno přistupovat právě prostřednictvím nejdůležitějších z těchto rozdílů, z nichž každý úzce souvisí s ostatními a představuje důležitou stránku sociálních nerovností, kterou při formování sociální struktury je třeba brát v úvahu.

Dominující význam má diferenciaci třídně sociální, na kterou se váží a charakteristickým způsobem navazují diferenciaci biosociální a diferenciaci geograficko-teritoriální, odvozená od prostorové vázanosti sociálních jevů a procesů. Dále jde o diferenciaci ve stupni výrobně ekonomické aktivity jednotlivců a sociálních skupin, diferenciaci profesní, diferenciaci v úrovni kvalifikace a vzdělání, v oblasti odměňování, v hmotné životní úrovni a finálně ve způsobu života.

Na závěr semináře bylo konstatováno, že seminář splnil stanovený cíl a na základě vzájemné výměny poznatků a zkušeností byly upřesněny cíle dalšího výzkumu sociální struktury a vytvořeny předpoklady k dalšímu prohloubení spolupráce všech zainteresovaných vědeckovýzkumných pracovišť.

Ing. Zdeněk K r ů č e k, CSc.